

Ett nytt mönster bland arbetare och tjänstemän

Den senaste nedgången på svensk arbetsmarknad har en ovanlig sammansättning. Antalet inskrivna arbetslösa har ökat bland tjänstemän samtidigt som det har minskat bland arbetare. I den här rapporten undersöks om utvecklingen också skiljer sig mellan yrken med olika exponering för generativ AI.

RESULTATEN I KORTHET:

- Mellan november 2022 och juli 2026 har antalet inskrivna arbetslösa ökat med 45 procent bland tjänstemän och minskat med 6 procent bland arbetare.
- AI-exponeringen är tydligt högre i tjänstemannayrken än i arbetaryrken.
- Nyanmällda lediga jobb har minskat betydligt mer i tjänstemannayrken än i arbetaryrken sedan hösten 2022.
- Arbetare är fortfarande den största gruppen bland de inskrivna arbetslösa, men tjänstemännens andel har ökat från 24 till 33 procent sedan november 2022.
- Ökningen av antalet inskrivna arbetslösa är koncentrerad till mer AI-exponerade tjänstemannayrken.

Generativ AI har snabbt blivit en viktig del av diskussionen om hur arbetsmarknaden kan förändras. Den tidiga forskningen har främst kartlagt vilka arbetsuppgifter och yrken som är mest exponerade för tekniken. Det är däremot mindre känt om skillnader i AI-exponering också avspeglas i den faktiska utvecklingen på arbetsmarknaden.

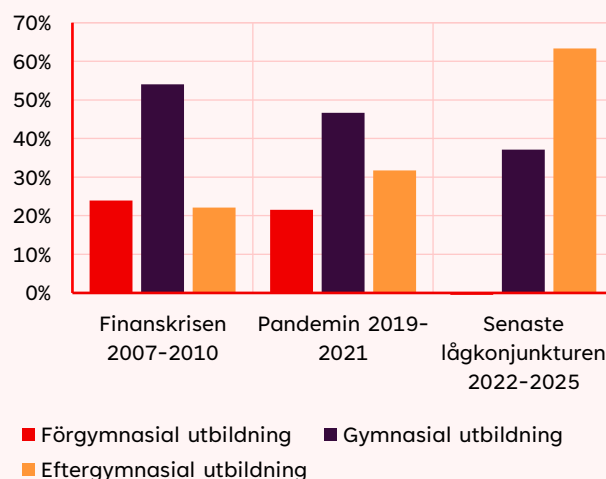
Den senaste lågkonjunkturen är särskilt intressant i det avseendet, eftersom sammansättningen av arbetslöshetsökningen skiljer sig tydligt från tidigare nedgångar. Diagram 1 jämför hur ökningen av antalet inskrivna arbetslösa fördelats mellan utbildningsgrupper. Under finanskrisen och

pandemin stod personer med högst gymnasial utbildning för merparten av ökningen. I den senaste lågkonjunkturen står personer med eftergymnasial utbildning för nästan två tredjedelar.

DIAGRAM 1

Bidrag till ökningen av inskrivna arbetslösa

Tre lågkonjunkturer, andel av den totala ökningen

Källa: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Anm: Gruppens bidrag beräknas som gruppens förändring dividerad med den totala förändringen under respektive period.

Den förändrade sammansättningen sammanfaller med genombrottet för generativ AI. ChatGPT lanserades i november 2022 och gjorde generativ AI tillgänglig för en bred användarkrets. Svensk forskning visar samtidigt att AI-exponeringen är högre bland högutbildade och högavlönade (Gardberg m. fl. 2024). Det väcker frågan om mer AI-exponerade yrken också har utvecklats annorlunda på arbetsmarknaden.

De första studierna ger en blandad bild. I USA och Sverige finns tecken på en svagare utveckling för unga i mer AI-exponerade yrken, medan en finsk studie inte finner något motsvarande mönster (Brynolfsson m.fl. 2025; Lodefalk m.fl. 2026; Kauhanen och Rouvinen 2026).

Den här rapporten undersöker utvecklingen med särskilt fokus på skillnaden mellan arbetar- och tjänstemannayrken. Syftet är framför allt att visa hur arbetslöshetsutvecklingen efter 2022 fördelar sig både efter AI-exponering och mellan olika yrkesgrupper. I flera diagram används november

2022, då ChatGPT lanserades, som brytpunkt. Det ska inte tolkas som en exakt tidpunkt för när generativ AI kan ha börjat påverka arbetsmarknaden. Användningen har därefter spridits gradvis och eventuella arbetsmarknadseffekter kan ha kommit med fördröjning.

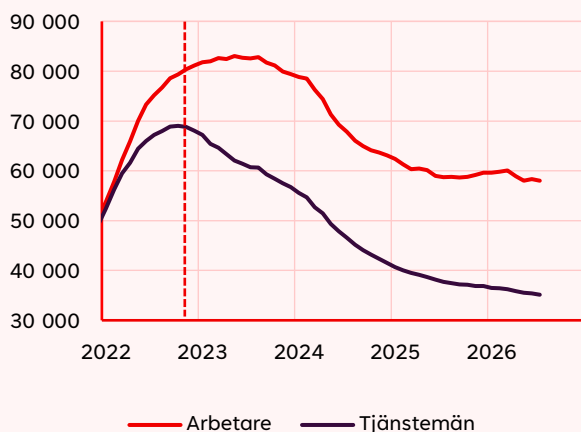
Arbetare och tjänstemän går åt olika håll

I början av 2022 låg antalet nyanmälda lediga jobb på ungefär samma nivå i arbetar- och tjänstemannayrken. Sedan dess har nedgången varit tydligare bland tjänstemän. Mellan november 2022 och juli 2026 minskade antalet nyanmälda jobb med omkring 49 procent i tjänstemannayrken och 28 procent i arbetaryrken.

DIAGRAM 2

Nyanmälda lediga jobb

Arbetare och tjänstemän, antal per månad, rullande 12-månaders medelvärde

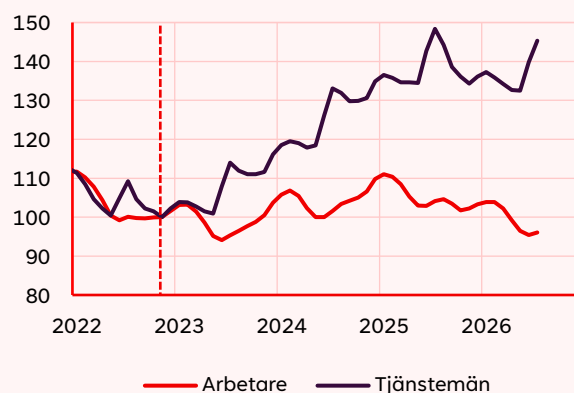
Källa: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Liknande mönster syns i arbetslösheten. Fram till början av 2023 utvecklades grupperna relativt lika. Därefter har antalet inskrivna arbetslösa ökat i tjänstemannayrken samtidigt som det minskat i arbetaryrken. Sedan lanseringen av ChatGPT har antalet inskrivna arbetslösa tjänstemän ökat med 45 procent, medan den minskat med 6 procent bland arbetare. Arbetare är fortfarande den största gruppen bland de inskrivna arbetslösa, men tjänstemännens andel har ökat från 24 till 33 procent.

DIAGRAM 3

Inskrivna arbetslösa

Arbetare och tjänstemän, index november 2022=100

Källa: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Så mäts AI-exponering

Analysen omfattar 369 yrken på fyrsiffrig SSK-nivå. Arbetsförmedlingens statistik över nyanmälda lediga jobb och inskrivna arbetslösa kopplas till ett forskningsbaserat mått på exponering för generativ AI. Med hjälp av yrkesklassificering delas yrkena också in i arbetar- och tjänstemannayrken.

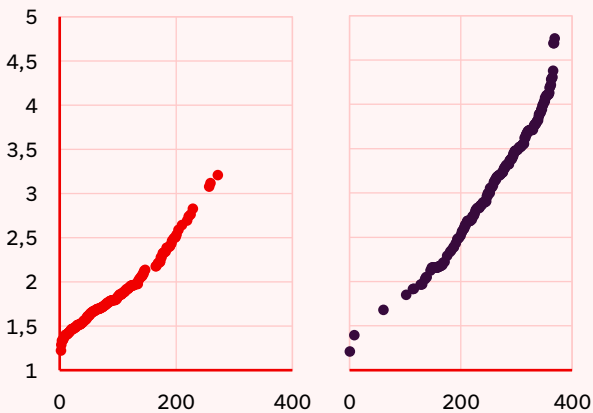
AI-exponeringen mäts med Dynamic AI Occupational Exposure (DAIOE), utvecklat av Engberg med flera (2024). Måttet beskriver hur AI:s förmågor överlappar med de förmågor som krävs i olika yrken. Hög exponering betyder alltså inte att ett yrke sannolikt kommer att automatiseras eller försvinna. SCB:s lönestrukturstatistik används för att beskriva hur många anställda som finns i de olika yrkena.

Diagram 4 visar att arbetar- och tjänstemannayrken till stor del ligger på olika delar av exponeringsskalan. Hög exponering är vanligare i yrken med mycket text, analys och informationshantering, medan praktiska och fysiska yrken oftast ligger lägre. Endast ett arbetaryrke ligger över medianen för tjänstemannayrken.

DIAGRAM 4

AI-exponering per yrke

Ett yrke per punkt, sorterat från lägst till högst AI-exponering

Källa: Engberg m.fl. (2024) och egna beräkningar.

Anm: Yrken med identiskt råvärde redovisas som separata punkter. Måttet beskriver exponering för generativ AI, inte sannolikheten att ett yrke automatiseras eller försvinner.

Yrkena delas därefter in i fyra ungefär lika stora grupper, från kvartil 1 (K1) med lägst exponering till K4 med högst. Skillnaden mellan arbetar- och tjänstemannayrken är tydlig. K4 innehåller inga arbetaryrken, medan 90 av 93 yrken i K1 är arbetaryrken.

TABELL 1

Exponeringsgruppernas sammansättning

Exponeringsgrupp	Antal yrken	Arbetaryrken	Tjänstemannayrken	Antal anställda
K1	93	90	3	718 000
K2	92	59	33	1 265 000
K3	92	18	74	824 000
K4	92	0	92	1 185 000

Källa: Arbetsförmedlingen, Engberg m.fl. (2024), SCB och egna beräkningar.

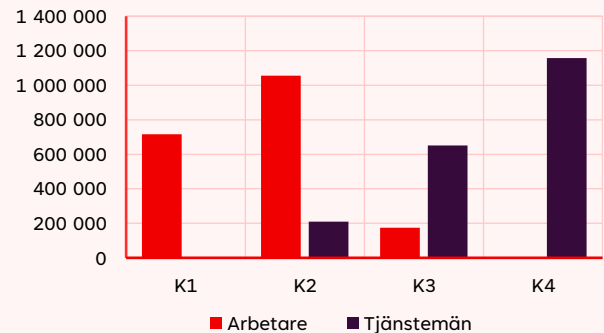
Anm: Uppgift om antal anställda saknas för 77 yrken på grund av sekretess i SCB:s lönestrukturst statistik.

Skillnaden kvarstår när yrkena vägs med antalet anställda. Omkring 91 procent av arbetarna finns i K1–K2, medan omkring 90 procent av tjänstemännen finns i K3–K4.

DIAGRAM 5

Antal anställda per exponeringsnivå

Arbetare och tjänstemän

Källa: Engberg m.fl. (2024), SCB och egna beräkningar.

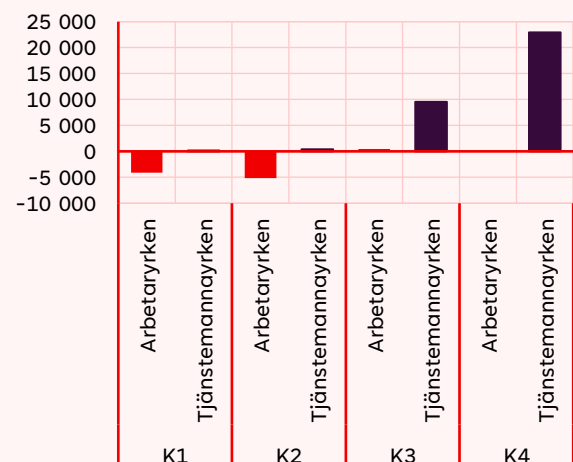
Arbetslösheten ökar i mer AI-exponerade tjänstemannayrken

När utvecklingen delas upp efter både AI-exponering och yrkesgrupp blir skillnaderna tydliga. Bland tjänstemän ökar arbetslösheten mest i de mer AI-exponerade grupperna K3 och K4. Bland arbetare går utvecklingen åt motsatt håll: I K1 och K2 minskar antalet inskrivna arbetslösa med sammanlagt drygt 9 200 personer, medan K3 är ungefär oförändrad. Av den totala ökningen i de grupper där arbetslösheten stiger återfinns 68 procent bland tjänstemän i K4.

DIAGRAM 6

Inskrivna arbetslösa efter AI-exponering och yrkesgrupp

Antal personer, november 2022–juli 2026

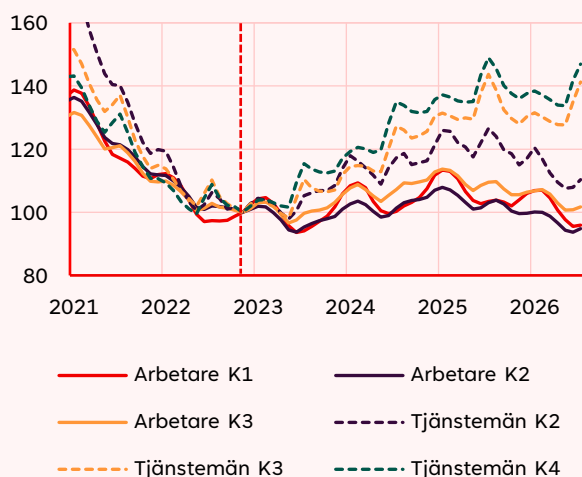
Källa: Arbetsförmedlingen, Engberg m.fl. (2024) och egna beräkningar.

Sedan november 2022 har antalet inskrivna arbetslösa bland tjänstemän ökat med omkring 10 procent i K2, 41 procent i K3 och 47 procent i K4. Bland arbetare har antalet i stället minskat med omkring 4–5 procent i K1 och K2 och ökat med knappt 2 procent i K3.

DIAGRAM 7

Inskrivna arbetslösa efter AI-exponering och yrkesgrupp

Index november 2022 = 100

Källa: Arbetsförmedlingen, Engberg m.fl. (2024) och egna beräkningar.

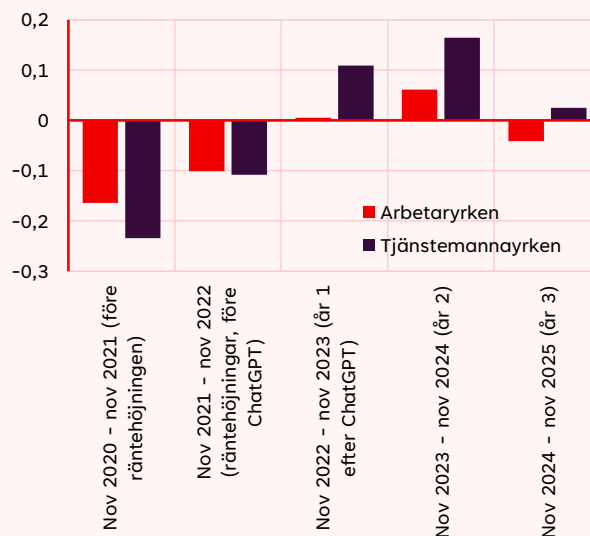
Anm: Tjänstemannayrken i K1 redovisas inte eftersom gruppen endast omfattar tre yrken och drygt hundra arbetslösa vid referenstidpunkten. K4 saknar arbetaryrken.

Under året fram till november 2022 minskade antalet inskrivna arbetslösa med omkring 10 procent bland både arbetare och tjänstemän. Året därefter var antalet i stort sett oförändrat bland arbetare men ökade med 11 procent bland tjänstemän. Under följande år var ökningen 6 respektive 16 procent. Skillnaden mellan grupperna hade alltså ännu inte uppstått när ChatGPT lanserades. Det säger däremot inte vad som senare orsakat utvecklingen. Liknande skillnader syns mellan exponeringsgrupperna.¹

DIAGRAM 8

Förändring i antalet inskrivna arbetslösa

November till november, procent

Källa: Arbetsförmedlingen och egna beräkningar.

Slutsatser

Den senaste försämringen på arbetsmarknaden har en annan sammansättning än under tidigare kriser. AI-exponeringen är tydligt högre i tjänstemannayrken, och ökningen av antalet inskrivna arbetslösa sedan hösten 2022 är koncentrerad till tjänstemän i de mer AI-exponerade grupperna. Även antalet nyanmällda lediga jobb har minskat mer i tjänstemannayrken.

Det går däremot inte att avgöra vilken roll AI har spelat i utvecklingen. Genombrottet för generativ AI sammanfaller med en svagare konjunktur och forskningen ger hittills en blandad bild. Hög AI-exponering betyder inte heller att ett yrke försvinner. Tekniken kan både ersätta och komplettera arbetsuppgifter.

LO har en positiv grundsyn på teknisk utveckling, men omställningen behöver kombineras med trygghet, kompetensutveckling och fackligt inflytande. Det behöver också bli lättare att byta bana under arbetslivet. Yrkesutbildningen behöver möta arbetsmarknadens behov, yrkeshögskolan byggas ut och arbetsmarknadens parter ha ett

¹ Exponeringsgrupperna redovisas inte i diagram 8. Mellan november 2021 och november 2022 minskade arbetslösheten

med omkring 10 procent i både K1 och K4. Året därefter ökade den med 2 procent i K1 och 13 procent i K4.

starkt inflytande över utbildningarnas innehåll och kvalitet.

Referenser

- Brynjolfsson, E, B Chandar och R Chen (2025), “Canaries in the Coal Mine? Six Facts about the Recent Employment Effects of Artificial Intelligence”, Stanford Digital Economy Lab, reviderad augusti 2026.
- Engberg, E, H Görg, M Lodefalk, F Javed, M Längkvist, N P Monteiro, H K Nordås, G Pulito, S Schroeder och A Tang (2024), “AI Unboxed and Jobs: A Novel Measure and Firm-Level Evidence from Three Countries”, IZA Paper 16717.
- Gardberg, M, F Heyman, M Olsson och J Tåg (2024), “Exponering mot generativ AI i Sverige – en kartläggning”, Ekonomisk Debatt, årg. 52, nr. 6.
- Kauhanen, A och P Rouvinen (2026), “AI Has Not Impacted the Youth Labor Market in Finland”, ETLA Working Paper 135.
- Lodefalk, M, Löthman, L, Koch, M och Engberg, E (2026), “Same Storm, Different Boats: Generative AI and the Age Gradient in Hiring”, Working Paper 2/2026, Örebro University School of Business.